

Справедлив дял?

Стъпка: Трета - Проучи повече!

Време: 45 мин.

Изисквания за пространство и материали:

- Голяма стая;
- Карти с роли (приложени).

Описание на упражнението:

1. Разделете участниците на 5 групи. Всяка група получава роля, чрез която ще представлява важна част от линията на производство на определена вещ (напр. тениска, устройство). Дайте им няколко минути, в които да се запознаят с ролята и да я допълнят или пояснят.
2. Дайте следната задача на всички групи:
Представете си, че този продукт струва 1 лев. Трябва да решите сред всички страни в процеса на производство кой колко ще получи.
3. Участниците първо прекарват известно време в групите си, избират сумата, която ще искат и подготвят аргументи, с които да се обосноват пред другите. След това всяка група споделя с останалите исканата сума и аргументите си.
4. Почти със сигурност сборът на исканите от групите суми ще бъде над 1 лев. Поради тази причина те ще трябва да преговарят. Всяка група избира говорител, който да участва в преговорите. Дебатът продължава, докато общият сбор от исканите суми стане 1 лев.
5. След като се достигне споразумение или се изчерпат всички аргументи без резултат, помолете участниците да излязат от ролите си и обсъдете заедно:
  - Защо разпределихте сумата по този начин?
  - Кой има властта да решава как се разпределя сумата?
  - Смятате ли, че това е справедлива ситуация?
  - Как може да се подобри ситуацията и разпределението да стане по-справедливо?
  - Какво роля можем да играем ние като хора, които купуват продукти?
  - Бихте ли плащали повече за своите вещи, ако знаете, че така работниците, които добиват и обработват материали, ще получат дял, който ще им позволи да задоволят основните си нуждите? Защо?

Допълнителни бележки:

За да се увеличи въздействието на упражнението, можете да дадете на супермаркета 1 лев на дребни стотинки. Те запазват уговорената сума и дават останалото на групите по разпространение и транспорт, които също запазват своята сума и дават останалото на ръководството на фирмата за производство, които също запазват своето и дават останалото на работниците на етап производство и накрая на работниците на етап добив.

 Приложение: Карти с роли**Работници, които добиват материалите**

Вие работите тежка физическа работа по 12-14 часа на ден при много високи температури. Всеки ден носите голямо количество тежки материали на гръб. Използването на различни химикали във вашата работа може да доведе до рискове за здравето като рак и други заболявания.

Постоянно се тревожите дали ще имате достатъчно пари, за да купите храна, да платите за лечение или да изпратите децата си в училище. Може да не ви е позволено да се събирате с други работници, за да обсъждате заплащането си и условията на труд. Убеждават ви да не се присъединявате към синдикат.

Работници, които работят в производството

Работите по 12-14 часа на ден при опасни условия на труд. Всеки ден трябва да произведете огромен брой стоки, които се определят от управителя. Несигурно оборудване и липсата на предпазни средства в работата ви могат да доведат до злополуки и други проблеми със здравето.

Постоянно се тревожите дали ще имате достатъчно пари, за да купите храна, да платите за лечение или да изпратите децата си в училище. Може да не ви е позволено да се събирате с други работници, за да обсъждате заплащането си и условията на труд. Убеждават ви да не се присъединявате към синдикат.

Управител на компания за производство

Трябва да плащате за скъпи материали, инструменти и машини, които се използват в производството. Трябва да наемате адвокати, в случай че работниците ви съдят за трудови злополуки.

Правилата в повечето европейски страни, а и много от потребителите, искат стоката ви да отговаря на много условия. Това изисква влагането на много умения и пари. Ако някои от продуктите ви не отговарят на тези високи стандарти, те трябва да се бракуват – което означава, че губите пари. Губите пари и ако суровините се окажат с лошо качество или се повредят при природни бедствия. Трябват ви пари, за да продължавате да плащате за нови машини и нови идеи, за да може заводът ви да е в крачка с новостите и да останете в бизнеса.

Транспорт и разпространители

Трябва да купувате или да наемате скъпи транспортни кораби или наземен транспорт, за да пренасяте стоката. Трябва да плащате за гориво и заплати на работниците, които товарят и шофират, повреди на стоките по транспортирането, пътни и пристанищни такси.

Докато я транспортирате, стоката трябва да се пази непокътната, за да се избегнат повреди. Трябва да инвестирате в необходимото оборудване, за да я доставите невредима. Освен това трябва да плащате и за склад, докато стоката не се разнесе по магазините.

Трябва да обещаете на производителите, че ще купите определено количество от техния завод. И ще трябва да обещаете на магазините, че ще им доставите определено количество стоки в даден период. Каквото и да станете, трябва да изпълните тези ангажменти, дори нещата да се объркат.

Трябва да платите вносни такси, за да внесете стоката в Европейския съюз. Имате „нужда“ и от голяма, луксозна сграда, за да изглеждате добре в очите на партньорите си.

Магазини и супермаркети

Трябва да платите на хората, които работят във вашия магазин. Плащате също за електричество, отопление, транспорт, дизайн на униформите на продавачите, пазарски чанти и др.

Трябва да търсите и прилагате нови идеи, да инвестирате в ново оборудване – всичко, за да можете да правите повече пари от други магазини и да останете в бизнеса.

Ако продавате повредена стока или такава с лошо качество, вашите клиенти няма да са доволни и може да решат да не пазаруват повече при вас.

Трябва също да рекламирате това, което продавате и да показвате колко добър е вашият магазин, за да може купувачите да пазаруват при вас вместо някъде другаде.